Financuar nga
Bashkimi Evropian

UDHËZUES

TEATËR PËR ZË QYTETARË

Përgatitur nga Iniciativa për Zgjidhje Inovative (IZI)
Rahovec, Kosovë · 2026

THE BIG PROJECT · OJQ INTEGRA · OJQ CASA

Ky manual është hartuar nga Iniciativa për Zgjidhje Inovative (IZI) në kuadër të The BIG Project – Barabar Initiative (going) Grassroot, financuar nga Bashkimi Evropian dhe zbatuar nga OJQ Integra dhe OJQ CASA.

Nis këtu

Të rinjve nuk u mungojnë idetë për komunitetet e tyre. Shpesh u mungon një hapësirë ku ato ide mund të shqyrtohen pa gjykim, të formësohen bashkë me të tjerët dhe të dëgjohen nga dikush që mund të përgjigjet.

Unbound Rahovec e përdori teatrin për ta krijuar atë hapësirë. Qëllimi nuk ishte të trajnoheshin aktorë profesionistë apo grupi të shtyhej me nxitim drejt një shfaqjeje të përsosur. Qëllimi ishte që të rinjtë 12–18 vjeç të eksploronin identitetin, diversitetin, përkatësinë, përjashtimin, ambicien dhe jetën në komunitet, e pastaj ta kthenin atë që kishte rëndësi për ta në një mesazh të përbashkët qytetar.

Ky udhëzues praktik është për punëtorë rinorë, lehtësues teatri, mësimdhënës, qendra rinore dhe organizata të shoqërisë civile. Ai ofron një sekuencë prej gjashtë sesionesh, pyetje praktike, kufij sigurie, një format për ndarje publike dhe një mënyrë të lehtë për të mësuar nga pjesëmarrësit gjatë procesit.

Mund t'i ndryshoni lojërat, gjuhën, orarin dhe formën përfundimtare krijuese. Ruani thelbin: dinjitetin, pjesëmarrjen vullnetare, më shumë se një mënyrë për të kontribuar, asnjë zbulim personal të detyruar, pronësinë e të rinjve mbi mesazhin dhe një hap real pasi njerëzit të dëgjojnë.

> **Premtimi është i thjeshtë: të rinjtë duhet të largohen me më shumë se një punëtori të këndshme. Ata duhet ta dinë se idetë e tyre formësuan diçka, arritën te dikush dhe mund të vazhdojnë të lëvizin.**

Rruga

Puna ndjek një rrugë të qartë:

Figura 1. Rruga nëpër udhëzues. Çdo hap e përgatit tjetrin. Zëri publik vjen i fundit, sepse besimi, kuptimi i përbashkët dhe zgjedhja e informuar duhet të vijnë të parat.

Si duhet të ndihet përfshirja

Përfshirja nuk arrihet duke vendosur njerëz të ndryshëm në një listë pjesëmarrjeje. Ajo shihet në atë që pjesëmarrësit mund të bëjnë realisht.

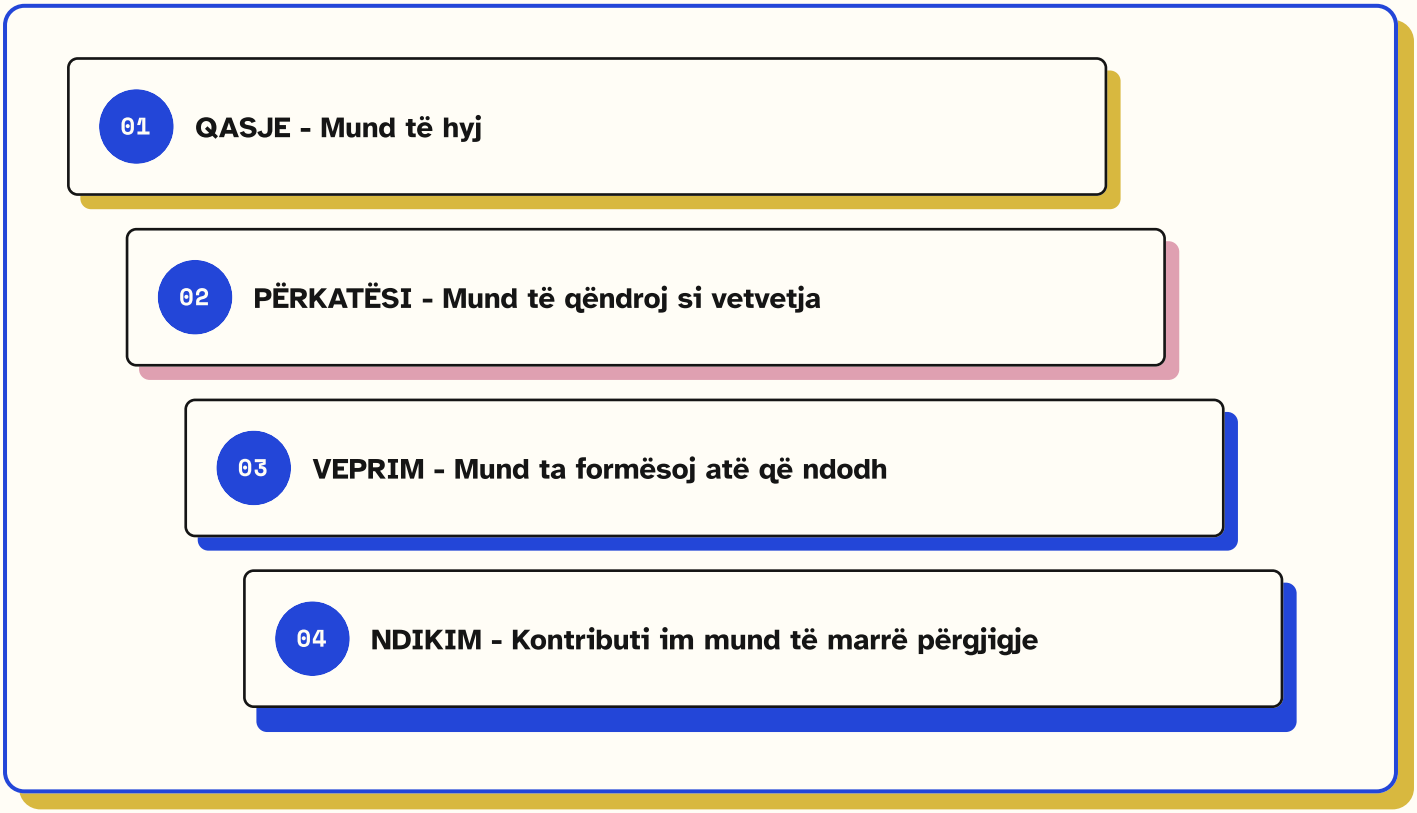

Figura 2. Përfshirja në praktikë. Nëse mungon një shtresë, pjesëmarrja dobësohet. Një person që mund të hyjë, por nuk mund të ndikojë në proces, është i pranishëm-jo i përfshirë me kuptim.

Para sesionit të parë, sigurohuni që:

- ftesa të thotë qartë se nuk nevojitet përvojë në teatër;
- informimi të shkojë përtej të rinjve tashmë aktivë në shkolla, OJQ ose ngjarje kulturore;
- vendi, koha dhe transporti të mos i përjashtojnë në heshtje pjesëmarrësit ruralë apo të nënshërbyer;
- pjesëmarrësit dhe kujdestarët të marrin informacion të qartë për gjithë procesin;
- pjesëmarrja në punëtori të ndahet nga pëlqimi për interpretim, fotografim, filmim, citim ose emërtim;
- lehtësuesi krijues dhe i rrituri i caktuar për mbrojtje t'i dinë rolet e tyre;
- pas projektit të mund të ofrohet së paku një mundësi apo kontakt realist për vazhdim.

Kufiri i vetëm që duhet mbajtur mend gjatë gjithë procesit

Kurrë mos e bëni zbulimin personal çmim të pjesëmarrjes. Një i ri mund ta eksplorojë një çështje reale përmes një personazhi të shpikur, një mjedisi të ndryshuar, një rrëfimi të përbërë, lëvizjes, tingullit ose imazhit. Distanca fiktive mbron privatësinë dhe shpesh e ndihmon grupin ta shqyrtojë çështjen më sinqerisht.

Krijo kushtet për pjesëmarrje

Punëtoria e parë nuk është një lojë hyrëse para “punës së vërtetë”. Aty fillon puna e vërtetë. Pjesëmarrësit mësojnë nëse hapësira është e parashikueshme, nëse të rriturit dëgjojnë, nëse e drejta për të kaluar është reale dhe nëse vlejnë edhe format më të qeta të kontributit.

Qëllimi nuk është vetëbesimi i menjëhershëm. Qëllimi është besim dhe qartësi e mjaftueshme që të rinj të ndryshëm të fillojnë të marrin pjesë në mënyrën e tyre.

Nga të panjohur në një grup

Qëllimi: Bëjeni procesin të kuptueshëm dhe lejojini pjesëmarrësit ta formësojnë mënyrën si do të punojë grupi.
Kohëzgjatja e sugjeruar: 90–120 minuta

HAPENI HAPËSIRËN

Mirëpritini pjesëmarrësit me gjuhë të thjeshtë. Shpjegoni gjithë rrugëtimin: gjashtë sesione, eksplorim krijues, një formë opsionale të ndarjes publike dhe një mesazh rinor. Prezantojini të rriturit dhe tregoni kujt mund t'i drejtohen pjesëmarrësit nëse diçka i shqetëson.

Përdorni një lojë pa presion me emër e gjest ose me kalim objekti. Lejojini të shikojnë një raund para se të bashkohen. Thoni qartë se secili mund të kalojë dhe të rikthehet më vonë.

TREGONI SE KONTRIBUTI KA SHUMË FORMA

Emërtojini rolet që në fillim: aktrim, shkrim, regji, vëzhgim, lëvizje, muzikë, rekuizita, dokumentim idesh dhe kontroll nëse skena komunikon qartë. Këto nuk janë role rezervë. Janë forma të ndryshme autorësie.

NDËRTOJENI MARRËVESHJEN E GRUPIT

Pyetini pjesëmarrësit çfarë u nevojitet për të folur, gabuar, kundërshtuar dhe mbetur të respektuar. Kthejini përgjigjet në një marrëveshje të shkurtër që kuptohet nga të gjithë. Përfshini çfarë do të bëjë grupi kur shkelet një kufi; rregullat pa plan reagimi janë vetëm dekor.

Pyetje të dobishme:
• Si duket dhe si tingëllon respekti këtu?
• Si mund të marrë pjesë dikush pa folur para të gjithëve?
• Çfarë duhet të ndodhë nëse një shaka e bën dikë të ndihet më i vogël?
• Çfarë duhet të mbetet brenda hapësirës?

MBYLLENI DHE VËRENI

Mblidhni privatisht një kontroll të shkurtër për sigurinë, qartësinë dhe rehatinë. Përfundoni qetë me një fjalë, imazh ose gjest. Pasi pjesëmarrësit të largohen, shënoni kush gjeti një rol, kush mbeti i pasigurt dhe çfarë duhet ndryshuar para sesionit tjetër.

JENI GATI PËR SESIONIN 2 KUR:

pjesëmarrësit mund ta shpjegojnë marrëveshjen e grupit, e dinë se e drejta për të kaluar është reale dhe dinë kujt t'i drejtohen për mbështetje.

Përkatësi pa ekspozim

Qëllimi: Eksploroni si krijohen përkatësia dhe përjashtimi përmes marrëdhënieve dhe zgjedhjeve.

FILLONI DUKE DËGJUAR

Filloni me një kontroll të shkurtër dhe rikthehuni te marrëveshja e grupit. Në çifte, ftojini pjesëmarrësit të tregojnë një histori reale ose të shpikur për hyrjen në një grup, për t'u dëgjuar ose për t'u lënë jashtë. Detyra e dëgjuesit është të dëgjojë, jo të këshillojë. Askush nuk duhet ta ritregojë publikisht historinë e partnerit.

KTHEJINI IDETË NË IMAZHE

Në grupe të vogla, kërkojuni pjesëmarrësve të krijojnë imazhe të ngrira të përkatësisë dhe përjashtimit. Shikojeni secilin imazh para se të kërkoni shpjegim. Pastaj ftojeni grupin të ndryshojë një element-largësinë, qëndrimin, shikimin ose vendosjen-për ta bërë imazhin më përfshirës.

Teatri e bën çështjen të dukshme: kush është në qendër, kush është në skaj, kush ka fuqi dhe cili veprim i vogël e ndryshon marrëdhënien.

KRIJONI HARTËN E PËRBASHKËT TË TEMAVE

Mblidhini çështjet dhe vlerat që shfaqen: besimi, gjykimi, miqësia, bullizmi, pritjet familjare, ëndrrat, mundësitë, pengesat gjinore ose jeta shkollore. Regjistrojini temat pa emra apo hollësi identifikuese. Lejojeni grupin të zgjedhë cilat tema meritojnë më shumë vëmendje në punëtorinë tjetër.

PYETJE TË DOBISHME

- Çfarë na tregon se një person përket, edhe kur askush nuk flet?
- Kush ka hapësirë në këtë imazh dhe kush shtyhet në skaj?
- Çfarë ndryshoi kur një person lëvizi?
- Si mund ta diskutojmë çështjen pa pyetur kush e ka përjetuar?

ÇFARË LË PAS KJO PUNËTORI:
Një marrëveshje grupi, një menu rolesh pjesëmarrjeje, një hartë të përbashkët temash dhe dëshmi të hershme për nevojat e grupit.

> **"Një rregull i rëndësishëm është ta dëgjojmë njëri-tjetrin."**
>
> - Reflektim anonim i një pjesëmarrësi, Unbound Rahovec

KTHEJI SHQETËSIMET NË PERSONAZHE, ZGJEDHJE DHE KUPTIM TË PËRBASHKËT

Deri në punëtorinë e dytë, pjesëmarrësit duhet ta njohin hapësirën dhe të kenë njëfarë ndikimi mbi të. Tani puna kalon nga emërtimi i çështjeve te shqyrtimi i mënyrës si funksionojnë ato.

Teatri është i dobishëm sepse grupi mund ta tregojë një moment të vështirë, ta ndalë, ta shohë nga një pozitë tjetër dhe të provojë çfarë mund të ndryshojë. Skena bëhet pyetje e përbashkët, jo dëshmi e një personi.

Nga çështja te personazhi

Qëllimi: Kthejini temat e zgjedhura nga pjesëmarrësit në personazhe fiktive dhe situata të shkurtra.

TEATRI SI MJET, JO SI TEST TALENTI

Ngrohuni me pasqyrim, forma grupore ose ngrirje dhe shkrirje. Prezantoni teatrin e imazhit, lojën e shkurtër me role dhe rrëfimin si mënyra për ta hulumtuar një çështje. Aftësia teknike është e mirëseardhur, por jo e domosdoshme.

Rikthehuni te harta e temave nga Punëtoria 1. Lejojini pjesëmarrësit t'i zgjedhin çështjet sipas rëndësisë, interesit dhe sigurisë-jo sipas asaj që të rriturit mendojnë se do ta mahnisë publikun.

KUJDES NGA:
Historitë që riprodhojnë nga afër përvojën private të një pjesëmarrësi, rolet që tallin një komunitet ose identitet dhe skenat që ia lënë gjithë përgjegjësinë personit të përjashtuar. Ndryshoni mjedisin, bashkoni ide ose rindërtoni personazhin.

NDËRTOJINI PERSONAZHET ME FUQI VEPRIMI

Jepini secilit personazh katër gjëra:

1. diçka që e dëshiron;
2. diçka ose dikë që i del përpara;
3. një presion, frikë ose pritje që ia formëson zgjedhjen;
4. së paku një aleat të mundshëm.

Kjo i parandalon personazhet të bëhen stereotipe apo simbole pasive të vuajtjes. Personazhi duhet të jetë më shumë se pengesa me të cilën përballet.

Luani një situatë të shkurtër me fillim, një moment të vështirë dhe një zgjedhje. Mbajeni versionin e parë të thjeshtë. Pyetni çfarë mund të shohë personazhi, çfarë mund të shohë publiku dhe këndvështrimi i kujt ende mungon.

JENI GATI PËR SESIONIN 4 KUR:

Grupi ka dy ose tri ide relevante për skena që mund të eksplorohen pa identifikuar askënd.

Ndrysho këndvështrimin, ndaj autorësinë

Qëllimi: Zhvillojini situatat më të forta duke rishpërndarë këndvështrimin dhe fuqinë krijuese.

RILUAJENI NGA NJË POZITË TJETËR

Tregojeni të njëjtin moment nga këndvështrimi i një miku, dëshmitari, kujdestari, mësimdhënësi ose aktori të komunitetit. Ndaluni te një zgjedhje kyçe dhe ftoni një përgjigje tjetër. Provojeni. Pyetni çfarë ndryshon dhe cila pengesë më e madhe mbetet.

Shmangni përfundimet e lehta ku një fjalim i guximshëm e zgjidh diskriminimin, përjashtimin ose pabarazinë e fuqisë. Disa pengesa janë personale; të tjerat qëndrojnë në rregulla, norma, qasje, burime ose vendime të të rriturve. Një skenë e dobishme e bën të dukshëm këtë dallim.

BËJENI AUTORËSINË TË DUKSHME

Ndajini shkrimin, aktrimin, regjinë, lëvizjen, zërin dhe vëzhgimin. Rrotullojini pikat e vendimmarrjes. Pyetni privatisht ose në një rreth të shkurtër nëse secili pjesëmarrës mund ta dallojë një kontribut të vetin në punën që po zhvillohet.

Ftojeni një grup tjetër të shpjegojë çfarë kuptoi nga skena. Krijuesit pastaj mund ta qartësojnë rrëfimin, t'i heqin stereotipet dhe ta forcojnë momentin ku bëhet e mundur një përgjigje tjetër.

PYETJE TË DOBISHME

- Çfarë ndryshon kur e shohim këtë përmes syve të një personi tjetër?
- Kush përfiton kur situata mbetet e njëjtë?
- Cila përgjigje është realiste dhe cila kërkon që i riu ta bartë gjithë rrezikun?
- Kush ende nuk e ka formësuar këtë skenë?

ÇFARË LË PAS KJO PUNËTORI:
Dy ose tri rrëfime fiktive, një kuptim më të gjerë të këndvështrimit dhe një regjistrim të qartë të mënyrës si pjesëmarrësit e formësuan punën krijuese.

> **"Arrita t'i kuptoj botët e njerëzve të tjerë."**
>
> - Reflektim anonim i një pjesëmarrësi, Unbound Rahovec

KTHEJE PUNËN KRIJUESE NË ZË QYTETAR

Punëtoria e fundit pyet çfarë duhet të dalë nga hapësira, me fjalët e kujt, në çfarë niveli dukshmërie dhe drejt cilës përgjigje të mundshme.

Ndarja publike nuk është vetvetiu fuqizuese. Ajo bëhet domethënëse kur të rinjtë e zgjedhin rolin e tyre, e miratojnë mesazhin dhe e dinë çfarë ndodh më pas.

FIGURA 03 · SI BËHET NJË IDE KRIJUESE ZË QYTETAR

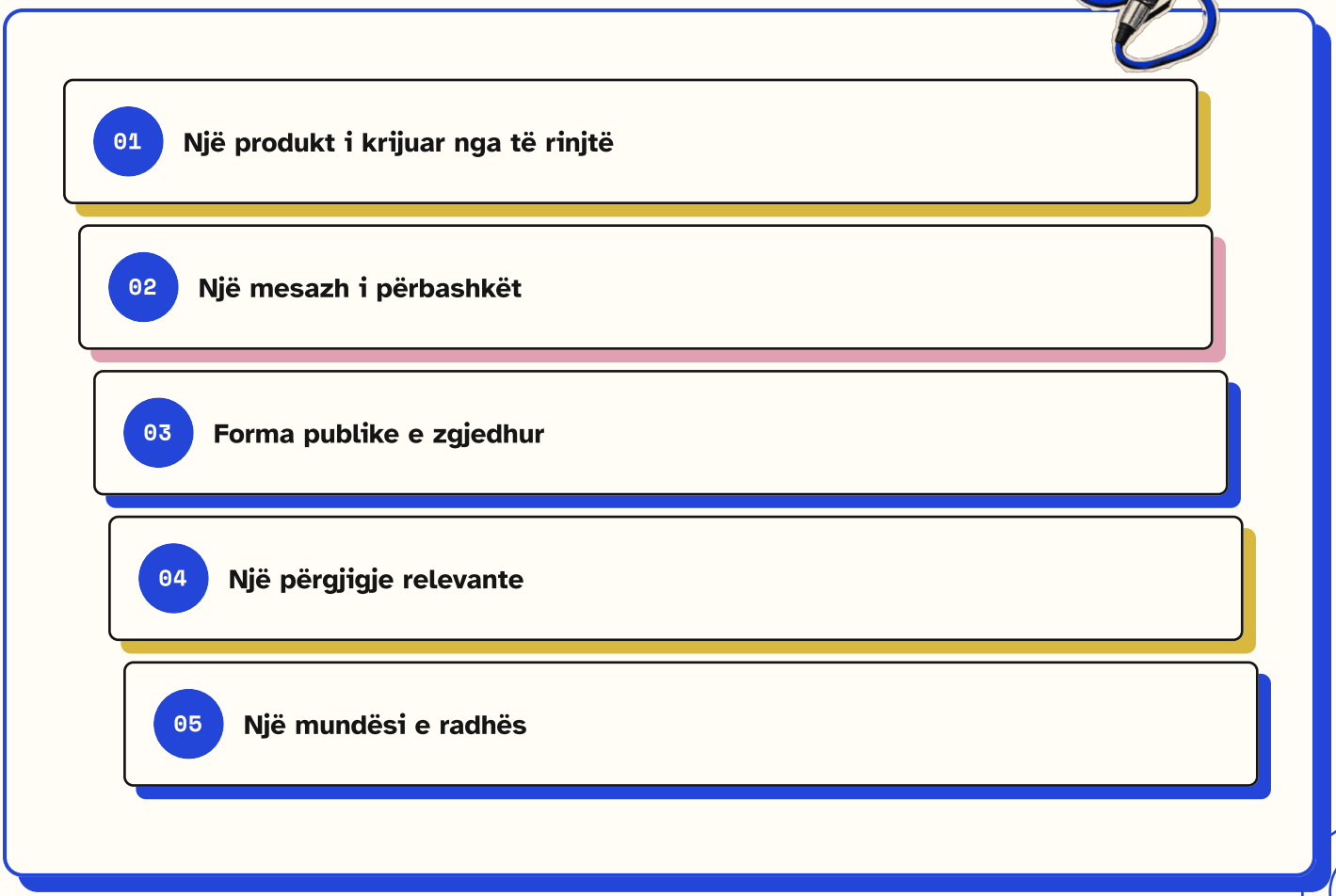

Figura 3. Si bëhet një ide krijuese zë qytetar. Rruga është e paplotë nëse mesazhi ndahet, por askush nuk është i përgatitur të përgjigjet ose ta vazhdojë.

Thuaj çfarë do të thotë puna

Qëllimi: Qartësojeni mesazhin, rishikojeni përfaqësimin dhe lejojeni secilin pjesëmarrës ta zgjedhë dukshmërinë e vet.

PROVONI PËR KUPTIM

Punoni në pjesë, në vend që ta përsëritni gjithë veprën derisa të duket e përsosur. Ndaluni te zgjedhjet e rëndësishme.

Pastaj plotësojeni një fjali në disa mënyra:

Pas kësaj, duam që njerëzit të kuptojnë...

Lejojeni grupin t'i krahasojë versionet dhe ta zgjedhë gjuhën që ende tingëllon si e tyrja. Lehtësuesit e rritur mund të ndihmojnë që formulimi të jetë i qartë, por nuk duhet ta zëvendësojnë gjuhën e të rinjve me zhargon institucional.

KONTROLLONI DINJITETIN DHE PËRFAQËSIMIN

Hiqeni gjuhën poshtëruese, stereotipet dhe hollësitë që mund ta identifikojnë një person ose konflikt real. Pyetni nëse dikush nga grupi i përfaqësuar do të ndihej i reduktuar, fajësuar ose ekspozuar nga paraqitja.

KËRKONI SËRISH PËLQIM

Flisni veçmas me pjesëmarrësit për interpretimin, fotografitë, videon, citimet dhe emërtimin. Një person mund të thotë po për njërën dhe jo për tjetrën. Ndryshimi i mendjes duhet të çojë në një rol tjetër kuptimplotë, jo në presion apo faj.

JENI GATI PËR SESIONIN 6 KUR:

Grupi mund ta shprehë mesazhin, identitetet private janë të mbrojtura dhe secili pjesëmarrës ka një rol që e pranon.

Përgatite hapësirën përtej hapësirës

Qëllimi: Provoni qetësisht, mblidhni reflektimet përfundimtare dhe përgatitini pjesëmarrësit për publikun dhe hapin tjetër.

Ushtroni hyrjet, kalimet, daljet dhe sinjalet teknike. Merruni vesh si mund të ndalet grupi nëse dikush ka nevojë për mbështetje. Provoni mënyrën si moderatori do t'i ridrejtojë kërkesat ndërhyrëse për debat.

Mblidheni privatisht reagimin përfundimtar para reflektimit me gjithë grupin. Kjo u jep përvojave më të qeta ose më pak pozitive mundësi të shfaqen para se t'i mbulojë një rrëfim i përbashkët.

PËRFUNDONI DUKE PYETUR

- Çfarë duhet të mbetet saktësisht me fjalët e të rinjve?
- Çfarë duam që të rriturit ose institucionet të kuptojnë?
- Kush mund të përgjigjet realisht?
- Çfarë duhet të ndodhë pas ngjarjes?

Ndajeni kontaktin, aktivitetin ose mundësinë e radhës para se pjesëmarrësit të largohen. Mbylleni qëllimisht punën fiktive, në mënyrë që grupi të mos i bartë rolet e vështira jashtë hapësirës pa reflektim.

ÇFARË LË PAS KJO PUNËTORI:
Mesazhe rinore të dakorduara, role të zgjedhura dukshmërie, reagime përfundimtare dhe një hartë të hapave të mundshëm.

> “Që të mos kenë frikë ta paraqesin veten.”
>
> - Reflektim anonim i një pjesëmarrësi, Unbound Rahovec

Mbaje një natë kulture për të diskutuar me të rinjtë

Nata e Kulturës nuk është provim për interpretuesit e rinj. Është takim mes shprehjes krijuese dhe përgjigjes së komunitetit.

NJË NGJARJE E THJESHTË MUND TË PËRFSHIJË:

1. Një mirëseardhje të shkurtër: shpjegoni se pjesët e krijuara nga të rinjtë.

2. Ndani: çfarë aktivitete kreative u zhvilluan në format të diskutuar me grupin - digjitale ose fizike.

3. Një pauzë: jepuni pjesëmarrësve kohë të mendojnë.

4. Një dialog të moderuar: diskutoni çështjet e ngritura, që afektojnë të rinjtë.

5. Një moment për hapin tjetër: ftoni përgjigje konkrete e proporcionale nga shkollat, qendra rinore, shoqëria civile, institucionet kulturore ose komuna.

PYETJE TË DOBISHME PËR PUBLIKUN:

- Çfarë na kërkoi puna të vërejmë për përkatësinë, përjashtimin ose mundësitë e të rinjve?
- Në cilat pengesa mund të ndikojnë të rinjtë dhe cilat kërkojnë veprim nga të rriturit ose institucionet?
- Cili është një hap realist që mund të fillojë brenda tre muajve?

KUFIJTË E MODERATORIT

Moderatori duhet t'i ndalë komentet diskriminuese, poshtëruese, partiake ose ndërhyrëse; ta mbrojë kohën e rezervuar për zërat e të rinjve; dhe t'i kthejë premtimet e përgjithshme në një hap të emërtuar. Një ndarje e mbyllur për bashkëmoshatarët ose kujdestarët është rezultat i vlefshëm kur ekspozimi publik do ta cenonte sigurinë ose pëlqimin.

Mbaje procesin të sigurt

Ky udhëzues është mjet lehtësimi, jo politikë mbrojtjeje apo manual ligjor. Përdorni procedurat e miratuara të organizatës suaj për mbrojtjen e fëmijëve, pëlqimin, mbrojtjen e të dhënave dhe referimin.

RREGULLI PRAKTIK ËSHTË: NDALU SË PARI, MBRO DINJITETIN, PASTAJ NDIQ PROCEDURËN.

FIGURA 04 · PËRGJIGJJA E PARË E LEHTËSUESIT

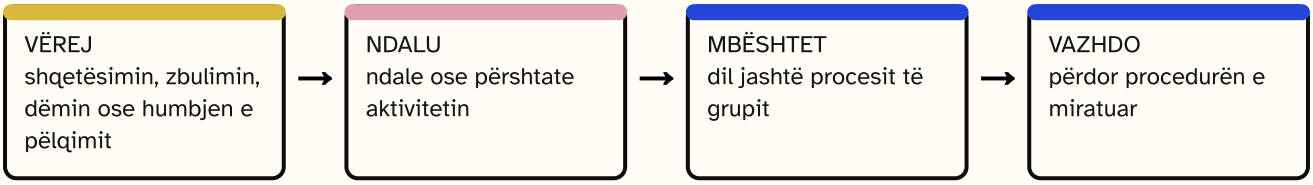

Figura 4. Përgjigjja e parë e lehtësuesit. Orari krijues kurrë nuk ka përparësi ndaj sigurisë ose zgjedhjes së një pjesëmarrësi.

Nëse një pjesëmarrës zbulon një dëm të mundshëm, dëgjoni qetësisht pa hetuar brenda grupit ose pa premtuar fshehtësi absolute. Shpjegoni çfarë duhet të ndodhë më pas dhe përfshijeni të rriturin e caktuar për mbrojtje. Nëse dikush shqetësohet, ofrojini një hapësirë më të qetë dhe vendosni bashkë me të nëse dhe si të rikthehet.

Nëse shfaqet gjuhë e dëmshme, ndaleni dëmin pa e poshtëruar folësin. Emërtojeni efektin, rikthehuni te marrëveshja dhe gjeni një mënyrë më të sigurt për ta eksploruar konfliktin. “Realizmi” nuk është arsye për ta lënë diskriminimin pa kundërshtim.

Nëse një skenë i ngjan një konflikti real, hiqini hollësitë identifikuese ose mbajeni private. Nëse dikush fillon të filmojë pa leje, ndaluni menjëherë. Nëse një pjesëmarrës e tërheq pëlqimin, përditësojeni planin pa e marrë në pyetje.

Mbajini shënimet e mbrojtjes të ndara nga pjesëmarrja, materiali krijues dhe të dhënat e vlerësimit. Përdorni citime anonime vetëm me pëlqimin e duhur. Në një komunitet të vogël, mosha, fshati, roli ose hollësi të tjera mund ta identifikojnë dikë edhe kur emri hiqet.

NDALIMI ËSHTË VEPRIM I VLEFSHËM LEHTËSUES
Vrulli krijues kurrë nuk e tejkalon pëlqimin, privatësinë, dinjitetin ose procedurën e miratuar të mbrojtjes.

Mëso ndërsa puna po zhvillohet

Vlerësimi duhet t'i ndihmojë sesionit tjetër, jo vetëm ta mbushë raportin përfundimtar. Mbajeni të shkurtër, privat dhe të përsëritur.

FIGURA 05 · CIKLI I REAGIMIT

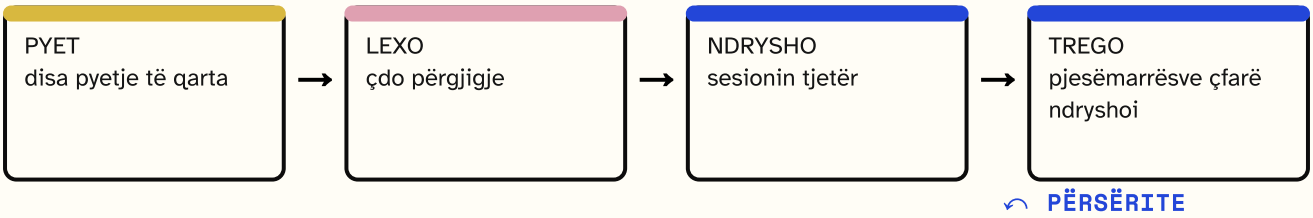

Figura 5. Cikli i reagimit. Reagimi bëhet pjesëmarrje kur pjesëmarrësit mund ta shohin se ai ndikoi në proces.

Pyetni nëse ndihen të dëgjuar, për pjesëmarrje respektuese dhe jodiskriminuese, mundësi për të kontribuar në mënyrë krijuese, rëndësinë e temave, besimin në mesazhin e grupit dhe çfarë duhet përmirësuar. Shënimet e lehtësuesit duhet të regjistrojnë gjerësinë e pjesëmarrjes, rezultatet, përshtatjet dhe vazhdimin-jo hamendësime private për pjesëmarrës individualë.

ÇFARË SUGJERON PILOTI NË RAHOVEC

Reagimet nga piloti ishin të pakta, por të dobishme. Pas punëtorisë së parë, 12 nga 14 të anketuar thanë se u ndien të sigurt dhe të respektuar, ndërsa 13 nga 14 thanë se tema e përkatësisë dhe përjashtimit ishte e qartë. Në vlerësimin përfundimtar, 11 nga 12 e kuptuan mesazhin publik të grupit dhe 11 nga 12 thanë se procesi i ndihmoi t'i dëgjonin dhe t'i kuptonin të tjerët.

Pjesëmarrësit përmendën vazhdimisht shprehjen e lirë, respektin, të qenit të dëgjuar, punën në grup, vetëbesimin, mënyra të reja për ta parë artin, bullizmin, gjykimin, besimin, ëndrrat dhe dëshirën për më shumë aktivitete

> **"Jam më i lirë ta shpreh veten para të tjerëve."**
>
> **"Arti është një mënyrë tjetër e të parit."**
>
> - Reflektime anonime të pjesëmarrësve, Unbound Rahovec

Lexojini këto gjetje me ndershmëri. Grupet e përgjigjeve nuk u përputhën person më person dhe nuk i përfaqësojnë të gjithë të rinjtë në Rahovec apo Kosovën rurale. Ato tregojnë si e përjetuan pjesëmarrësit projektin; nuk provojnë ndryshim afatgjatë të sjelljes apo ndikim institucional. Përdorimi më i fortë i këtyre dëshmive është praktik: mbrojeni atë që funksionoi, përmirësojeni atë që nuk funksionoi dhe ndërtoni vazhdimësi.

Përcille mesazhin më tej

Puna krijuese duhet të çojë te një Shënim Rinor i shkurtër ose një përmbledhje tjetër publike. Nuk ka nevojë ta ritregojë çdo aktivitet. Duhet t'i bëjë katër gjëra të lehta për t'u parë:

01 ÇFARË NGRITËN TË RINJTË.

Përdorni gjuhë të thjeshtë dhe citime anonime të autorizuara.

02 ÇFARË THANË PJESËMARRËSIT SE NDRYSHOI.

Raportoni me kujdes reagimet dhe tregoni numrin e përgjigjeve.

03 ÇFARË REKOMANDOJNË TË RINJTË.

Mbajeni formulimin e tyre të dallueshëm.

04 KUSH MUND TË PËRGJIGJET.

Lidheni çdo propozim me një aktor realist dhe hapin tjetër.

Mbajini të dallueshme zërin e të rinjve, interpretimin e lehtësuesit dhe veprimin e propozuar. "Na duhen më shumë aktivitete", për shembull, mund të qartësohet si kërkesë për mundësi të rregullta dhe të qasshme në teatër, art dhe rini. Nuk duhet të shndërrohet në një premtim të madh institucional që grupi nuk e ka bërë.

Kur është e mundur, kthejuani pjesëmarrësve draftin e mesazhit dhe bëjuni një pyetje:

A TINGËLLON ENDE SI AJO QË KENI DASHUR TË THONI?

Përshtate formën, ruaje logjikën

Një grup tjetër mund të parapëlqejë filmin, fjalën e folur, kukullat, muzikën, fotografinë ose leximin skenik. Sesionet mund të zhvillohen në ditë të ndryshme ose në një gjuhë tjetër. Përshtatja pritet.

RUAJINI KËTO ELEMENTE:

- kontakt të përsëritur, jo vetëm një ditë shfaqjeje;
- informim përtej pjesëmarrësve më të lehtë për t'u arritur;
- role të shumta kuptimplota;
- të drejtën për të kaluar ose ndryshuar rol;
- distancë fiktive dhe asnjë zbulim të detyruar;
- reflektim pas aktivitetit krijues;
- pronësi të të rinjve mbi temat, mesazhet dhe dukshmërinë;
- zgjedhje të ndara të pëlqimit;
- publik të përgatitur dhe rrugë realiste drejt përgjigjes;
- vazhdim të qartë pas ngjarjes përfundimtare.

SË PAKU, PLANIFIKONI

Një lehtësues kompetent, një përgjegjës për mbrojtje, hapësirë të qasshme, materiale bazë krijuese, transport ose mbështetje për qasje aty ku nevojitet, ushqim të lehtë sipas kohëzgjatjes së sesionit, mjete pëlqimi dhe reagimi, si dhe kohë mes punëtorive për t'i lexuar përgjigjet e pjesëmarrësve dhe për t'u përshtatur.

Para se të filloni, pyetni

- **Kush ka më pak gjasa të dëgjojë për këtë mundësi ose t'i besojë asaj?**
- **Çfarë mund ta pengojë të arrijë ose të qëndrojë në hapësirë?**
- **Si mund të kontribuojë dikush pa aktruar ose pa u shfaqur publikisht?**
- **Cilat tensione lokale kërkojnë përgatitje shtesë të lehtësuesit?**
- **Cila rrugë reagimi ekziston nëse një pjesëmarrës ka nevojë për mbështetje?**
- **Kush duhet ta dëgjojë mesazhin përfundimtar-dhe çfarë mund të bëjë realisht?**
- **Në çfarë do të ftohen pjesëmarrësit më pas?**

Nëse këto pyetje kanë përgjigje të besueshme, puna është gati të fillojë.

MENDIMI PËRFUNDIMTAR

Teatri nuk u dha zë të rinjve në Rahovec; ata tashmë e kishin. Ai i dha grupit kohë, distancë krijuese dhe autorësi të përbashkët, dhe komunitetit një mundësi më të mirë për të dëgjuar.

Ky është thelbi i punës:

Krijo hapësirë. Krijo kuptim. Përcille më tej.
Pastaj sigurohu që diçka të kthehet.

Informacioni i botimit

Projekti: Unbound Rahovec: Teatër për Përfshirje dhe Zë Qytetar
Vendi dhe periudha: Rahovec, Kosovë · Maj–Gusht 2026
Formati: Tri blloqe punëtorish / gjashtë sesione të lehtësuara
Pjesëmarrësit: Të rinj 12-18 vjeç, me informim prioritar për ata që përballen me pengesa në pjesëmarrje
Përgatitur nga: Glauk Haxhiaj, Arsa Mustafa - Iniciativa për Zgjidhje Inovative (IZI)

PËR LEXUESIN

IZI është një organizatë që beson te bashkëpunimi, pa të cilin nuk ndodh asnjë ndryshim i vërtetë. Nëse keni pyetje, komente apo thjesht dëshironi të zhvilloni një bisedë me interes, mos hezitoni të na kontaktoni. Ne jemi të përkushtuar ndaj punës sonë dhe jemi gjithmonë në kërkim të mundësive për të pasur ndikim në komunitetet rinore.

BURIMET QË E INFORMUAN UDHËZUESIN

• Narrativa e Miratuar e Projektit - Unbound Rahovec: Teatër për Përfshirje dhe Zë Qytetar.

• Formularë anonimë të reagimit të pjesëmarrësve dhe shënime vëzhgimi të lehtësuesit.

• Udhëzimet e The BIG Project për komunikim, dukshmëri dhe mohim përgjegjësie për nën-përfituesit.

• Komisioni Evropian, Strategjia e BE-së për Rininë 2019–2027 dhe Plani i Veprimit për Rininë në Veprimin e Jashtëm të BE-së 2022–2027.

• UNESCO, Korniza për Edukimin në Kulturë dhe Arte (2024).

CITIMI I SUGJERUAR

Iniciativa për Zgjidhje Inovative (IZI). (2026).
Unbound Rahovec: Teatër për Përfshirje dhe Zë
Qytetar - Udhëzues Praktik. Rahovec, Kosovë.

DEKLARATË MBI FINANCIMIN DHE PËRGJEGJËSINË

Ky manual është financuar nga Bashkimi Evropian. Përmbajtja e tij është përgjegjësi e vetme e Iniciativës për Zgjidhje Inovative (IZI) dhe nuk pasqyron domosdoshmërisht pikëpamjet e Bashkimit Evropian.

UNBOUND RAHOVEC · UDHËZUES PRAKTIK